

Johdanto

Tämänkertainen *Opetusta Siionista*-lehden osa käsittelee Jeshuan (Jeesuksen) varhaisten seuraajien ja juutalaisen yhteisön välisen suhteen eri näkökulmia - tai toisin sanoin, seurakunnan ja synagogan. Kristillinen ajattelu on perinteisesti asettanut nämä kaksi ryhmää tai instituutiota kahtia jaettuihin napoihin – toinen on toista vastaan, ei yhteistä pohjaa. Kun ”juutalaiset” hylkäsivät Jeshuan, usein väitetään, että Jumala katkaisi välinsä kansaansa. Kirkko tuli Israelin tilalle, perien kaikki lupaukset – jättäen anteliaasti kaikki kiroukset juutalaiselle yhteisölle. Messiaaninen juutalaisuus perustuu olettamukseen, että juutalainen, joka tulee uskoon Jeshuaan (Jeesukseen), on itse asiassa ”tullut kotiin” ja löytänyt oikeat juurensa. Hän ei tule osaksi ”outoa uskontoa”, jos sen vain voi osoittaa, että kristillisyyden on – alkuperältään ja luonteeltaan – juutalainen, vaikka kirkon historia on tähän asti sanonut jotain muuta.

Joseph Shulamin alustava artikkeli tarkastelee synagogan ja varhaisen messiaanisen yhteisön historiallista kehitystä niiden suhteessa temppeliin. Monien tutkijoiden mukaan synagoga syntyi Baabelin pakkosiirtolaisuuden jälkeen, ja Uusi Testamentti todistaa synagogista ympäri Israelin maata. Tämä artikkeli keskittyy Uuden Testamentin todistuksiin synagogassa käytetyistä toiminnoista, niiden suhteesta temppeliin, ja mitä messiaaninen juutalaisuus voi oppia molemmista.

Udi Zofef antaa lyhyen, henkilökohtaisen vastauksen vaikeuksiin, joita messiaaniset juutalaiset kohtaavat, kun he ilmaisevat juutalaista henkilöllisyyttään ja jakavat Evankeliumia Israelissa. Zofef panee merkille tosiasian, että juutalaiset uskovat ovat kahden yhteisön jäseniä ja heidän tarvitsee löytää keino, millä rakentaa silta näiden kahden välille. Koska ”kristillinen” todistus Israelin kansalle on niin arkaluonteinen kirkon tekemän vainon historian valossa, Zofef käyttää Jeshuan esimerkkiä kalastajasta – joka odotti kalojen tuloa luokseen, kuten oikea evankeliumin tie.

Ammi ben Hoshea nostaa esille aiheen vastauksena tavalliseen juutalaiseen viittaukseen Jeshuasta ”tuona miehenä”. Kun juutalainen voi olla buddhalainen, ateisti, New Age-uskova, nykyajan juutalaisin silmin, hän ei voi olla kristitty ja pysyä juutalaisena. Ben Ammi antaa yleiskuvan siitä, kuinka alkuseurakunta näki Jeshuan ja minkä roolin se antoi hänelle.

Joseph Shulamin toinen artikkeli tarkastelee Efeson seurakuntaa Ilmestyskirjassa ja ehdottaa, että Jumalan syyte siitä, että he ovat ”hyljänneet ensimmäisen rakkautensa”, koskee heidän erottautumistaan Israelin kansan yhteydestä.

Viides artikkeli jatkaa ensimmäisen aihetta keskittyen Paavaliin ja synagogaan. Mukautuen hiljattain julkaistuun *Apostolien tekojen juutalaisten juurien kommentaariin*, tämä kirjoitus katsoo kahta tapahtumaa, joissa Paavali kääntyy pois synagogasta saarnaamaan pakanauskoville. Koska monet ihmiset ovat perinteisesti väittäneet näiden jakeiden perusteella, että Paavali hylkäsi synagogan ja kääntyi sen

sijaan pakanauskovien puoleen, on tärkeää tutkia Apostolien tekojen tekstiä nähdäksemme tukeeko Luukas todellakin tätä näkökulmaa.

Rittie Katz päättää tämän lehden kappaleellaan vanhempien kunnioittamisesta – yhdistämällä perhesuhteet seurakunnan ja synagogan välisiin suhteisiin.

Erottautumislausunto:

Opetusta Siionista-lehdessä ilmaistut mielipiteet eivät välttämättä edusta Netivyah:n mielipiteitä. Meidän pyrkimyksemme on esittää niiden aiheiden erilaisia näkökulmia ja piirteitä, jotka koskevat messiaanista elämää ja uskoa.

Uutisia Netivyahsta

Joseph Shulam

On uuden vuoden alku. Vuosi 2004 on tuonut mukanaan toiveikkuuden ilmapiirin taloudellisesta tilanteesta toipumiseen, jonka aiheutti islamilainen terrorivallankumous. Saddam Husseinin vangitsemisen jälkeen monet ovat kehittäneet positiivisen asenteen parannuksia kohtaan kaupan, tavaravaihdon ja turismin alueilla. Netivyahssa me emme katso taaksepäin, emmekä laske viime vuoden menestyksiä ja saavutuksia, vaan me katsomme eteenpäin kohti päämääriä, joita olemme asettaneet vuodelle 2004. Vaikka vuonna 2003 teimme hyvin ruokkiessamme köyhiä ja radioimalla Hyvää Sanomaa Kol HaYeshua-radioaseman kautta, julkaisemalla *Apostolien tekojen juutalaisten juurien kommentaarin*, ja tuomalla muutamia juutalaisia uskomaan Herraan, me emme ole tyytyväisiä siihen mitä oli, vaan olemme katsomassa eteenpäin siihen mitä on tulossa. Tässä on joitakin päämääriä, joista tunnemme, että Herra on asettanut ne eteemme vuodeksi 2004.

1. Meillä on suunnitelmissa saada valmiiksi *Galatalaiskirjeen juutalaisten juurien kommentaari*, toivoen, että se olisi valmis painettavaksi vuoden loppuun mennessä. Galatalaiskirjeen kommentaari tulee olemaan hyvin merkittävä kirjoitus tutkijalle ja raamatunopiskelijalle. Me toivomme todella, että se perustaisi paremman ja terveellisemmän pohjan juutalaisten ja kristittyjen väliselle suhteelle.
2. Me olemme asettaneet päämääriä seurakunnillemme Israelissa, että teemme enemmän evankeliointia ja sananjulistusta voittaaksemme israelilaisia Herralle. Meidän täytyy kehittää vahva perusta, jotta Herran ruumis Israelissa pystyy selviytymään, kasvamaan ja vaikuttamaan tässä maassa. Tämä voi tapahtua vain, jos kaikki seurakuntiemme jäsenet Israelissa ryhtyvät töihin ja vähentävät muutamia pelkoja, joita tulee Messiaan ilosanoman jakamisessa Israelissa. Me pyydämme teitä auttamaan meitä rukoilemalla ja pyytämällä Jumalaa valtuuttamaan meille työkalut, joilla saamme tämän työn tehtyä Herralle.
3. Me haluaisimme kehittää radiopalvelustamme – ensin heprean kielellä ja myöhemmin myös muilla kielillä (englanniksi, suomeksi ja portugaliksi). Me olemme radioineet yli 1000 ohjelmaa jakaen evankeliumia heprean kielellä Kol

HaYeshuan kautta – johon kuuluu sarjoja Messiaasta Talmudissa, messiaanisuusjuutalaisesta teologiasta, Messiaan jumaluudesta, juutalaisesta evankeliumista, raamatullisista juhlista ja erilaisia muita aiheita. Kaikki nämä kiinnostavat monia juutalaisia uskovia ja voivat olla hyötynä muille veljille ja sisarille ympäri maailmaa. Me haluaisimme parantaa radiolähetysten ja ohjelmien laatua, joita tehdään Kol HaYeshuan kautta. (Kol HaYeshua – radioasemamme nimi – tarkoittaa ”Pelastuksen Ääni”. Se on sanaleikki nimestä ”Jeshua” – joka tarkoittaa ”pelastusta” – joka tulee samasta hepreankielen juurimuodosta.)

4. Kuten monet asiat, soppakeittiö alkoi vaatimattomista alkuperistä. Herra on nyt lisännyt tarpeita ja meillä on nykyään kolme ihmistä työskentelemässä keittiössä, jotka – anteliaan tuen kautta – me olemme varustaneet paremmalla teollisella välineistöllä suoriutumaan ruuan määrästä, joka täytyy valmistaa tarvitseville. Israelin lehdistön mukaan soppakeittiöiden lukumäärä on lisääntynyt 70% viimeisten kolmen vuoden aikana. Jerusalemissa soppakeittiöt ovat tulleet vakituisiksi ilmiöksi jokaisessa yhteisössä. Paikka, missä enemmän ihmisiä syö julkisissa soppakeittiöissä, on nimeltään Mea Shearim, ortodoksijuutalaisin naapurusto. Jerusalemiä pidetään Israelin köyhimpänä kaupunkina korkean ortodoksijuutalaisten keskittymän takia, jotka asuvat kaupungissa. Monet ortodoksijuutalaiset miehet eivät työskentele maallisissa työpaikoissa vaan opiskelevat Jeshivassa. Ortodoksijuutalaisen yhteisön naiset kasvattavat lapset ja työskentelevät usein halpatöissä tukeakseen perhettä ja tuodakseen hieman lisätuloja, jotta saavat täydennettyä palkkaa, jota he saavat hallitukselta. Huolimatta tästä ylimääräisestä tulosta, tilanne on tarpeeksi paha, joten monien tarvitsee löytää ruokaa ruokkiakseen perheitään. Jos Israelin tilanne arabien kanssa ei pian muutu, tulee olemaan paljon enemmän ihmisiä, jotka tarvitsevat ruokaa soppakeittiöstä. Me haluamme olla valmiita hankkimaan ruokaa ja vaatteita köyhille pyhille Jerusalemissa – jakaaksemme materiaalin, kuten myös hengelliset asiat.
5. Yksi suurimmista haasteista, jonka me Netivyan Raamatunopetustyössä kohtaamme tänä vuonna, on suhteemme eteenpäin kehittäminen seurakuntien kanssa Brasiliassa ja Suomessa, kuten myös veljien ja ystävien kanssa Japanissa, Koreassa ja Saksassa. Netivyan Raamatunopetustyö on kansainvälinen sanojen parhaimmassa tarkoituksessa. Me tunnemme suurta vastuuta ihmisiä kohtaan, joille opetamme Jumalan Sanaa ja erityinen suhde aina kehittyy Jerusalemin ja diasporan välille, joka perustuu siltaan, jonka Jeshua on antanut meille kaikille. Raamatunopetustyömme tarpeet ulkomailla ovat kasvamassa niin ihanasti, että minä tulen matkustamaan paljon tänä vuonna. Jo tammikuussa minä lähdin viisivuokkoiselle matkalle opettamaan Hollantiin, Yhdysvaltoihin ja Brasiliaan. Toukokuun lopulla ja kesäkuun ensimmäisten viikkojen aikana, jos Herra suo, minä olen Suomessa. Elokuussa minä tulen olemaan taas Yhdysvalloissa puhumassa muutamissa konferensseissa. Lokakuun lopusta marraskuun loppuun minulla on aikataulussa matka Koreaan, Japaniin ja Saksaan. Kokonaisuena, jonka tulen olemaan Israelin ulkopuolella vuonna 2004, tulee olemaan noin 118 päivää.

Meidän täytyy rukoilla ratkaisuja tälle haasteelle, jonka Netivyan julistustyön kansainvälinen toimiala asettaa eteemme. Meillä on ihana ryhmä miehiä seurakunnissamme Israelissa ja minun täytyy olla viisas jakaen aikani Israelin ja ulkomaiden välillä. Ei ole aina helppoa tasapainottaa tarve opettaa muita ja huolehtia omien veljiemme ja sisartemme tarpeista Jerusalemissa. Rukoilkaa, että Herra varustaa otollisen johtajiston seurakuntamme nuoremmista ihmisistä ja että minun matkustusaikani tulisi viisaasti käytettyä parhaaseen palvelukseen, jota voimme antaa Jumalan valtakunnalle.

Rukoilkaa kanssamme, että Herra lisää Hänen siunauksiaan vuonna 2004 ja rohkaisee teitä rukoilemaan puolestamme ja Israelin ja maailman pelastuksen puolesta. Me arvostamme tukea ja kiinnostusta, jota teillä on Herran työssä – erityisesti siinä, mitä me teemme Netivyassa.

Me kutsumme teidät vierailemaan kotisivuillamme internetissä. Kotisivumme osoite on: www.netivyah.org tai neljällä eri kielellä, www.netivyah.org.il .

Jumala siunatkoon teitä ja siunatkoon tätä vuotta 2004.

Joseph Shulam

Temppeli, synagoga ja alkuseurakunta

Joseph Shulam

Toisen temppelin aikakaudella synagoga oli vakiintunut instituutio juutalaisessa yhteiskunnassa sekä Israelin maassa että maanpaossa olevien keskuudessa. Se oli paikka, johon kansa kerääntyi jumalanpalvelukseen. Synagoga toimi myös yhteisön kaiken kulttuurisen ja uskonnollisen toiminnan keskuksena. Kun juutalaiset palasivat maanpaosta Babyloniasta ja Persiasta, he toivat mukanaan uuden lähestymistavan muinaisten esi-isiensä uskontoon. Pakolaisuuden aika oli merkityksellinen yhteisökokemukseen keskittyvän uskonnon kehittymisessä. Ensimmäisen temppelin aikana leeviläinen pappeus ja temppeleli olivat yksinomaan uskonnollisen toiminnan keskuksena.

Tempppelin hävityksen ja sitä seuranneen maanpaon jälkeen, Jumalan Sanasta – Tooran teksti – tuli kaikkein tärkein väline Kaikkivaltiaan tahdon ymmärtämisessä. Pappeus sekä uurim ja tummim korvattiin Tooran kirjoituksilla ja profeteoilla, joista tuli nyt se keino, jolla ihminen saattoi tietää mitä Jumala häneltä vaatii. Voimme nähdä merkkejä tästä muutoksesta Nehemian kirjan kahdeksannessa luvussa. Tuossa kirjassa Esra ja papit lukevat Tooraa pakkosiirtolaisuudesta paluun yhteydessä tarkoituksenaan noudattaa sitä. Tämä Jumalan Sanan tunteminen ja ymmärtäminen tuli keskeiseksi juutalaiselle yhteisökokemukselle toisen temppelin aikakaudella.

Näemme tässä synnyinpaikan synagogalle, johon kokoonnutaan julkiseen Jumalan Sanan lukemiseen ja kuulemiseen.

Täytyy huomioda, että yleisesti ”Vanhaksi Testamentiksi” nimitetyssä kirjassa ei ole mainintaa tai vihjettä synagogan kaltaisesta instituutiosta. Synagoga on tiukasti toisen temppelin ajan instituutio. Kuitenkin Jeshuan aikana se oli täysin kasvanut ja kehittynyt. On mielenkiintoista huomata apostolien suositelleen, että jopa Jeshuaan uskovat pakanatkin kävisivät synagogassa sapatin päivänä kuulemassa ”Moosesta” julkisesti luettuna. (ks. Apt. 15:19-21).

Toinen huomioitava asia on perusero temppelijumalanpalveluksen ja synagogajumalanpalveluksen välillä. Temppele on syntyään pyhä instituutio, joka saa pyhyytensä sen tosiasian voimasta, että Jumala asuu siellä ja siellä on Jumalan pyhiä työvälineitä. Synagogalle ei sanota kuuluvan mitään tällaista pyhyyttä. Se on paikka, jossa hoidetaan ”julkisia asioita.” Synagogan merkittävyys oli siinä, että sen katsottiin olevan paikallisen juutalaisyhteisön kokoontuminen, antaen ilmentymän kyseisen yhteisön kansalais- ja yhteishengelle. Sekä kreikankielisen että hepreankielisen sanan synagoga merkitys on ”kokoontumispaikka”. Se palveli yhteisön kokoavana paikkana sekä Israelissa että hajaannuksessa.

Ensimmäisen vuosisadan (jKr.) alussa synagogia oli useimmissa Israelin maan kaupungeissa ja kylissä. Evankeliumit todistavat, että niitä sijaitsi Nasaretissa, Kapernaumissa, muualla Galileassa sekä Jerusalemissa. Josephus mainitsee synagogista Tiberiaassa, Dorissa ja Kesarean rannikolla, kun taas Philo Aleksandriasta sanoo Roomassa ja Aleksandriassa olleen monia synagogia. Apostolien tekojen kirja kertoo synagogista Damaskoksessa, Antiokiassa; Salamissa Kyproksella, Ikonionissa, Efesossa, Tessalonikassa, Bereassa, Ateenassa ja Korinttossa. Arkeologit ovat löytäneet kreikankielisiä synagogakaiverruksia Ofelkukkulalta Jerusalemissa, Korinttosta, Korasinista ja Kapernaumista. Jerusalemin Talmud puhuu synagogien paljoudesta Jerusalemissa. (ks. Meg. 3, 1, 73d).

Synagogan sanotaan toisinaan syntyneen Babylonian pakolaisuudessa ja tätä kantaa¹ tukemaan tuodaan esiin kirjoituksia Hesekielistä¹ ja Jeremiasta². Prof. S. Safrain mukaan näillä teksteillä ei ole mitään yhteyttä synagogalaitoksen kanssa. Synagoga perustettiin pikemminkin kolmannella vuosisadalla eKr. päätarkoituksena lukea Tooraa ja opettaa sitä kansalle. Se oli yhtäläillä instituutio Israelin maassa kuin maanpaossakin. Osoitus tästä on se, että synagogia oli Jerusalemissa vierekkäin temppelin kanssa, eivätkä ne korvanneet temppeleä ennen sen tuhoutumista. Uuden Testamentin todistus tukee tätä asennetta. Täten luemme Apostolien teoista 15:21:

¹ S. Safrai, *The Jewish People in the First Century* (Assen/Philadelphia: Van Gorcum / Fortress Press: 1987) 909-911

² Hes.11:16: ”Koska minä olen vienyt heidät kauas pakanain sekaan ja hajottanut heidät muihin maihin, olen minä ollut heille pyhäkkönä vähän aikaa niissä maissa, joihin he ovat joutuneet.”

² Jer.39:8: ”Kansan talot.”

”Sillä Mooseksella on ammoisista ajoista asti joka kaupungissa julistajansa; luetaanhan häntä synagogissa jokaisena sapattina.” Josephus ja Philo lisäksi tukevat todistetta arkeologiasta ja Tanakhin lähteistä, että päätarkoitus ihmisten kokoontumiselle synagogaan oli lukea ja tutkia Tooraa. Me näemme Luukkaan evankeliumissa luvussa neljä, että Jeshua luki profetoista Nasaretin synagogassa ja istuutui sitten alas tulkitsemaan tekstiä ja selittämään sen tarkoitusta. Uusi Testamentti on yhdenmukainen todisteiden kanssa, jota muut juutalaiset lähteet esittävät niiden toimintojen puolesta, joita tapahtui ensimmäisen vuosisadan synagogissa.³ Theodotuksen kaiverruksesta luemme: *”Theodotus Vettenuksen poika, pappi ja synagogajohtaja, synagogajohtajan poika ja synagogajohtajan pojanpoika, rakensi synagogan Tooran lukemista ja käskyjen opiskelua varten...”*⁴ Tämä kaiverrus on ennakkoluuloton todistus siitä tosiasiasta, että synagogia rakennettiin *”Tooran lukemisen ja käskyjen opiskelun”* tarkoituksella.

Kun pyritään näkemään, mitä Jeshua ja apostolit tekivät synagogissa, ylivoimainen todistus on, että he lukivat Toorasta ja opettivat ja selittivät sen tarkoitusta kansanjoukolle:

”Ja hän kierteli kautta koko Galilean ja opetti heidän synagogissaan ja saarnasi valtakunnan evankeliumia ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta, mitä kansassa oli” (Matt.4:23):

”Ja Jeesus vaelsi kaikki kaupungit ja kylät ja opetti heidän synagogissaan ja saarnasi valtakunnan evankeliumia ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta” (Matt.9:35)

”Ja hän lähti sieltä ja tuli heidän synagogaansa. Ja katso, siellä oli mies, jonka käsi oli kuivettunut. Niin he kysyivät häneltä sanoen: ’Onko luvallista sapattina parantaa?’ voidaksensa nostaa syytteen häntä vastaan” (Matt.12:9-10).

”Ja hän tuli kotikaupunkiinsa ja opetti heitä heidän synagogissaan, niin että he hämmästyivät ja sanoivat: ’Mistä hänellä on tämä viisaus ja nämä voimalliset teot? Eikö tämä ole se rakentajan poika? Eikö hänen äitinsä ole nimeltään Maria ja hänen veljensä Jaakob ja Joosef ja Simon ja Juudas? Ja eivätkö hänen sisarensa ole kaikki meidän parissamme? Mistä sitten hänellä on tämä kaikki?’.” (Matt.13:54-56.)

”Ja he saapuivat Kapernaumiin; ja hän meni kohta sapattina synagogaan ja opetti. Ja he olivat hämmästyksissään hänen opetuksestansa, sillä hän opetti heitä niin kuin se, jolla valta on, eikä niin kuin kirjanoppineet. Ja heidän synagogassaan oli juuri silloin mies, jossa oli saastainen henki; ja se huusi sanoen: ’Mitä sinulla on meidän

³ Josephus, *Contra Apion* 2.175; Philo, *Vi.Mos.* 2:215-6; *Op.Mun.* 128; *Jmeg.* 4, 75a; *Meg.* 29a

⁴ R. Weill, *La Cité de David* I (1920), 1ff, T. Reinach, ”L’inscription de Theodotos,” *REJ* 71 (1920), 46-56; *CII* no. 1404.

kanssamme tekemistä, Jeesus Nasaretilainen? Oletko tullut meitä tuhoamaan? Minä tunnen sinut, kuka olet, sinä Jumalan Pyhä’.” (Mark.1:21-24).⁵

”Ja hän meni taas synagogaan, ja siellä oli mies, jonka käsi oli kuivettunut. Ja voidakseen nostaa syytteen häntä vastaan he pitivät häntä silmällä, parantaisiko hän miehen sapattina” (Mark.3:1-2).

”Ja kun tuli sapatti, rupesi hän opettamaan synagogassa; ja häntä kuullessaan monet hämmästyivät ja sanoivat: ”Mistä tällä on kaikki tämä, ja mikä on se viisaus, joka on hänelle annettu? Ja mitä senkaltaiset voimalliset teot, jotka tapahtuvat hänen kättensä kautta?” (Mark.6:2).⁶

Uusi Testamentti on täynnä tekstejä, jotka puhuvat synagogasta yhteisön kokoontumispaikkana. Kirje Heprealaisille antaa varoituksen lukijoille ”Älkäämme jättäkö yhteistä kokoontumistamme.” Kreikan kielen sana, jota käytetään tässä, on *ejpisunagwghen* (episynagōgen). Uudessa Testamentissa sanaa ”seurakunta” tai *ejkklhsia* (ekklesia) ei käytetä ”paikkana” vaan ihmisten tai yhteisön ilmaisuna. Sanaa *synagoga* käytetään usein kokoontumisen paikkana. Minun mielipiteeni on, että katsomalla tarkemmin Uuteen Testamenttiin, se paljastaa lukijalle erotuksen ”seurakunnan” ja ”synagogan” välillä. Mielipiteeni on myös se, että tämä ero on avain, jolla ymmärrämme synagogan ja seurakunnan välisen suhteen.⁷ Nämä kaksi instituuttia eivät olleet toisiaan eliminoivia; ne omasivat symbioottisen suhteen, koska *synagoga* oli ”ihmiset” ja kaikkein yleisimmässä käytössä *synagoga* oli jumalanpalveluspaikka. *Ekklesia* voisi palvella Jumalaa missä tahansa ja oli aikoja, jolloin se palveli Jumalaa *synagogassa* yhdessä juutalaisen yhteisön jäsenien kanssa, jotka eivät olleet *Jeshuan* seuraajia. Todistaaksemme tämän näkökulman, katsokaamme Jaakobin kirjettä. Luemme Jaakob 2:1-8:

”Veljeni, älköön teidän uskonne meidän kirkastettuun Herraamme, Jeesukseen Kristukseen, olko sellainen, joka katsoo henkilöön. Sillä jos kokoukseenne (kreik. UT: synagogaanne) tulee mies, kultasormus sormessa ja loistavassa puvussa, ja tulee myös köyhä ryysyissä, ja te katsotte loistavanpukuisen puoleen ja sanotte: ’Istu sinä tähän mukavasti’ ja köyhälle sanotte: ’Seiso sinä tuossa’, tahi: ’Istu tähän jalkajakkarani viereen’, niin ettekö ole joutuneet ristiriitaan itsenne kanssa, ja eikö teistä ole tullut väärämielisiä tuomareita? Kuulkaa rakkaat veljeni. Eikö Jumala ole valinnut niitä, jotka maailman silmissä ovat köyhiä, olemaan rikkaita uskossa ja sen valtakunnan perillisiä, jonka hän on luvannut niille, jotka häntä rakastavat? Mutta te

⁵ Sana ”synagoga” esiintyy useita kertoja tässä luvussa (vrt. jakeet 21, 23, 29, 39).

⁶ Me näemme saman asiayhteyden myös Luukkaan evankeliumissa 4:15 yhtä hyvin kuin muissa teksteissä, jotka heijastavat tosiasiaa, että *Jeshua* vieraili *synagogassa* Galileassa ”opettamassa” Jumalan Sanasta.

⁷ Sana ”synagoga” esiintyy 61 kertaa Nestle Alandin Kreikan kielisen Uuden Testamentin painoksessa.

olette häväisseet köyhän. Eivätkö juuri rikkaat teitä sorra, ja eivätkö juuri he vedä teitä tuomioistuimien eteen? Eivätkö juuri he pilkkaa sitä jaloa nimeä, joka on lausuttu teidän ylitsenne? Vaan jos täytätte kuninkaallisen lain Raamatun mukaan: 'Rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi', niin te hyvin teette".

Tämän Jaakobin kirjeen tekstin analysointi paljastaa joitakin mielenkiintoisia faktoja. Ihmiset, joille se on osoitettu, ovat Herran Jeshuan seuraajia. Heillä on ”kokous” – kreikan kielinen lause on sunagwghn uJmwn – ”teidän synagoganne”. Synagogasanaa käytetään tässä ensimmäisen vuosisadan juutalaisessa asiayhteydessä.⁸ Samassa ”kokouksessa”/”synagogassa” on uskovia ja myös ei-uskovia: ”Eivätkö juuri rikkaat teitä sorra, ja eivätkö juuri he vedä teitä tuomioistuimien eteen? Eivätkö juuri he pilkkaa sitä jaloa nimeä, joka on lausuttu teidän ylitsenne?”

Nykyään sanan kirkko (suomentajan huom. Englanninkielisessä Raamatussa sana ”Church” – kirkko, seurakunta – kun taas suomenkielisessä käytetään sanaa seurakunta) yleisin käyttö on rakennus – ei ihmiset, tai yhteisön kokoontuminen. Uudessa Testamentissa sana ”kirkko” (seurakunta) ei ikinä tarkoita ”rakennusta” tai ”instituutiota” tai ”organisaatiota” – se aina tarkoittaa ”ihmiset”. Uudessa Testamentissa normaali sana pyhien kokoontumiselle on ”synagoga”. Huomatkaa, että Uudessa Testamentissa ei ole sellaista terminologiaa kuin ”mennä kirkkoon” tai ”jumalanpalvelus kirkossa”. Kun heprealaisten kirjeen kirjoittaja haluaa rohkaista lukioita etteivät he jätä kokoontumistansa, hän käyttää sanaa ”episynagōgen” (vrt. Hep.10:25).

Uuden Testamentin useat tekstit kuvaavat, mitä uskovat tekivät, kun he kokoontuivat yhteen synagogan yhteydessä:

”Ja he pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja leivän murtamisessa ja rukouksissa. Ja jokaiselle sielulle tuli pelko; ja monta ihmettä ja tunnustekoa tapahtui apostolien kautta. Ja kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikkea yhteisenä, ja he myivät maansa ja tavaransa ja jakelivat kaikille, sen mukaan kuin kukin tarvitsi. Ja he olivat alati, joka päivä, yksimielisesti pyhäkössä ja mursivat kodeissa leipää ja nauttivat ruokansa riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella, kiittäen Jumalaa ja ollen kaiken kansan suosiossa” (Apt. 2:42-46).

”Ja päästyään siitä selville hän kulki kohti Marian, Johanneksen äidin, taloa, sen Johanneksen, jota myös Markukseksi kutsuttiin. Siellä oli monta koolla rukoilemassa. Ja kun Pietari kolkutti eteisen ovea, tuli siihen palvelijatar, nimeltä Rode, kuulostamaan; ja tunnettuaan Pietarin ääneen hän ilossansa ei avannut eteistä vaan juoksi sisään ja kertoi Pietarin seisovan portin takana. He sanoivat hänelle: 'Sinä hourit.' Mutta hän vakuutti puheensa todeksi. Niin he sanoivat: 'Se on hänen

⁸ J.P. Louw ja E.A. Nida (eds.), *Uuden Testamentin kreikkalais-englantilainen sanakirja*: ”Synagoga”.

enkelinsä.’ Mutta Pietari kolkutti yhä; ja kun he avasivat, näkivät he hänet ja hämmästyivät. Niin hän viittasi kädellään heitä vaikenemaan ja kertoi heille, kuinka Herra oli vienyt hänet ulos vankeudesta” (Apt. 12:12-16).

”Ja sinne saavuttuaan he kutsuivat seurakunnan koolle ja kertoivat, kuinka Jumala oli ollut heidän kanssansa ja tehnyt suuria ja kuinka hän oli avannut pakanoille uskon oven” (Apt.14:27).

”Ja kun viikon ensimmäisenä päivänä olimme kokoontuneet murtamaan leipää, niin Paavali, joka seuraavana päivänä aikoi matkustaa pois, keskusteli heidän kanssansa ja pitkitti puhettaan puoliyöhön saakka. Ja monta lamppua oli palamassa yläsalissa, jossa me olimme koolla. Niin eräs nuorukainen, nimeltä Eutykus, istui ikkunalla, ja kun Paavalin puhe kesti niin kauan, vaipui hän sikeään uneen ja putosi unen vallassa kolmannesta kerroksesta maahan; ja hänet nostettiin ylös kuolleena. Mutta Paavali meni alas, heittäytyi hänen ylitsensä, kiersi kätensä hänen ympärilleen ja sanoi: ’Älkää hätäilkö. sillä hänessä on vielä henki’. Niin hän meni jälleen ylös, mursi leipää ja söi; ja hän puhui kauan heidän kanssansa, päivän koittoon asti, ja lähti sitten matkalle” (Apt.20:7-11).

”Kuinka siis on, veljet? Kun tulette yhteen, on jokaisella jotakin annettavaa: millä on virsi, millä opetus, millä ilmestys, mikä puhuu kielillä, mikä selittää; kaikki tapahtukoon rakennukseksi” (1.Kor.14:26).

Tutkikaamme, mitä ensimmäisen vuosisadan uskovat tekivät, kun he kokoontuivat yhteen:

- He rukoilivat
- He mursivat leipää yhdessä
- He kertoivat ihmeistä, joita Jumala oli tehnyt heille
- He lauloivat lauluja ja psalmeja
- He keräsivät rahaa Juudean köyhille pyhille

Me tiedämme, että Jerusalemin juutalaiset uskovat menivät myös temppeliin rukoilemaan. Paavali puhdistettiin temppelissä valasta, jonka hän oli ottanut, ja hän myös uhrasi uhreja. Kuva, jonka Uusi Testamentti antaa siitä, mitä uskovat tekivät, kun he kokoontuivat yhteen ja kuinka he palvelivat Jumalaa, ei ole niin erilainen siitä, mitä juutalaiset, jotka eivät uskoneet Jeshuaan, tekivät.

Toisen temppelin aikana oli kaksi Jumalan palveluksen ja ylistyksen päämallia. Tooran perusmalli oli ”temppeli” ja ”papillinen” malli. Tämän mallin mukaan yksilöjumalanpalvelija on riippuvainen ”temppelistä” ja ”papista”, joka yhdistää jumalanpalvelijan Jumalaan. Tämän mallin alla on ”pyhä alue”, jolle on ominaista luontainen pyhyys. Jotta saadaan ”temppeli”, pitää olla jotain, joka antaa sille ”fyysistä pyhyttä”. Rakennukset ovat pyhiä, kuten ovat työkalut ja jumalanpalveluksen välineet, kuten myös papit, jotka palvelevat. Temppeliin

menevän jumalanpalvelijan täytyy tehdä hyvin vähän itse. Pappi tekee suurimman osan ”työstä”/”palveluksesta”.

Toisaalta taas synagoga on ”kokoontumispaikka ihmisille.” Jokainen henkilö voi palvella Jumalaa itse. Jokainen henkilö voi tietää Jumalan tahdon opiskelemalla Tooraa. Jokainen henkilö on tasavertainen hänen vieressään seisovan tai istuvan henkilön kanssa. Jokainen henkilö voi olla seurakunnan johtaja ja palvella Herran edessä. Pyhyiden keskusta on Toora itse eikä ole mitään tarvetta ”reliikille” tai mystiselle läsnäololle, jotka korvaisivat ”pyhyiden”. Tilaisuus ja ihmiset ovat pyhiä synagogassa eivätkä rakennukset tai alue. Synagoga on paikka – sillä ei ole mitään kirkonrakennusoppia. Ihmiset, jotka kokoontuvat sinne ja muodostavat yhteisön, ovat ”Jumalan kansa” ja yhteisö! Synagogassa yhteisö on pääasia ja yhteisön rakenne on suunniteltu toimimaan jokaisessa elämän muodossa, ei pelkästään ”jumalanpalveluksessa”. Koska juutalaisuudessa ei ole erotusta yleisen/maallisen ja ”hengellisen” välillä, kaikesta lasten koulutuksesta kuolleiden hautamiseen tulee yhteisön huoli, se on synagogan.

Kahdeksan pilaria ovat pitäneet juutalaisen yhteisön elossa jopa pimeimpinä juutalaisen historian pimeinä aikoina:

- mikveh (perheen puhdistuslait)
- Tooran opetus lapsille (heder)
- Tooran aikuisopetus (beit midrash)
- soppakeittiö (beit tamchui)
- hautausyhdistys (Hevra Kaddishah)
- almujen antaminen köyhille (tzadaka)
- teurastamo (kosher-lihan teurastusta varten)
- Beit Din (oikeusistuun, joka hoitelee valituksen aiheita yhteisössä)

Kun puhumme Uuden Testamentin seurakuntamallista, meidän pitäisi katsoa Jeshuan seuraajien yhteisöä synagogan valossa.

- He opiskelivat : ”Ja he pysyivät apostolien opetuksessa.”
- He söivät yhdessä ja palvelivat Jumalaa: ”Ja he pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja leivän murtamisessa ja rukouksissa.”
- He pitivät huolta köyhistään jakamalla omaisuuttaan: ”Ja kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikkea yhteisenä.”
- He antoivat rahastaan köyhille.⁹

Alkuseurakunnan toiminta ei ollut muuta kuin synagoga. Mutta se oli myös paljon enemmän kuin synagoga, koska sillä oli Pyhän Hengen antamia lisäulottuvuuksia. Nämä koskivat erilaisuuksia, joita usko Jeshuaan ja pakanauskovien mukaan lukeminen Jumalan lasten perheeseen toivat mukanaan. Nämä kaksi erilaisuuden

⁹ Katso Apt. 2:44-47, 4:32-37, 5:1-11; Room. 15:27; 1.Kor. 16:2; 2.Kor. 9.

aluetta tekevät alkuseurakunnasta enemmän kuin ihmisen tekemän instituution, kuten farisealainen synagoga. Meidän ei pitäisi unohtaa, että synagoga ei ole Toorasta. Toora ei tunne sellaista laitosta kuin synagoga; juutalainen yhteisö perusti synagogan ilman suoraa Jumalan käskyä. Jos synagogalla on yhtään jumalallista hyväksyntää, se saatiin jälkeensä. Kun Jumala puhalsi alkuseurakunnan ylle Hänen Pyhän Henkensä ja avasi Hänen porttinsa kansoille, Jeshuan seuraajien yhteisö muuttui. Ulkoisesti julkiset kokoontumiset ja alkuseurakunnan toiminnot eivät olleet yhtään erilaiset kuin synagogalla, mutta sisäisesti nämä kaksi erilaisuutta toivat suuren eroavaisuuden.

Me tiedämme, että uskovat – juutalaiset ja pakanat – osallistuivat synagogaan omasta halustaan, vaikka heidät oli heitetty ulos muutamista sellaisista jumalanpalveluspaikoista. Pakanain apostolille, Tarson Saulille, oli tapana osallistua synagogaan jokaisena sapattina. Apostolien kirja antaa meille laajan todistuksen, että tämä on se, mitä hän teki, jopa silloin kun hän oli kaukana kotoa ja kun hän tuli uuteen kaupunkiin (vrt. Apt. 17:1-2). Minä usein ihmettelen, kuinka juutalaiset sallivat Paavalin tulla heidän synagogaansa, varsinkaan, jos hän olisi ollut pukeutuneena ruskeaan munkin kaapuun hupun roikkuessa selkäpuolella ja suuri oliivipuinen risti rinnassaan, näyttäen todelliselta kristityltä. Voitteko kuvitella sellaista?

Juutalaiset kutsuivat Paavalin lukemaan Tooraa ja hän ”keskusteli heidän kanssaan kirjoituksista ja selitti ne ja osoitti, että Messiaan piti kärsimän ja nouseman kuolleista.” Ainoa tapa, millä minä voin kuvitella tämän tapahtuvan on, jos apostoli Paavali näytti juutalaiselta, käyttäytyi kuin juutalainen ja puhui Toorasta kuin juutalainen. ”Alkuseurakunta” oli, kokouksiltaan ja veljesyhteydeltään, synagoga. Itse asiassa siihen on laaja todiste sekä Uudessa Testamentissa että Talmudin lähteissä, että juutalaiset uskovat ja juutalaiset, jotka eivät uskoneet, jatkoivat yhdessä jumalanpalvelimista toiselle vuosisadalle asti jKr. Se on hyvin perusteltu tosiasia, että Amida rukouksen ”birkat ha-minim” laadittiin Bar Kochban kapinan jälkeen täsmälleen tästä syystä. Tämä rukous laadittiin erottamaan ja jättämään heitteille ne, jotka uskoivat Jeshuaan Messiaana ja Jumalan Poikana synagogan joukosta. Tällaisen rukouksen laatimiseen ei olisi ollut tarvetta, jos juutalaiset Jeshuan seuraajat eivät osallistuneet synagogaan ”uskottomien” juutalaisveljiensä kanssa. Seurakunnan ja synagogan suhteesta tuli monimutkainen pääosin, koska synagoga hylkäsi Jeshuan juutalaiset seuraajat – ei sen takia, että juutalaiset uskovat olisivat halunneet lähteä. Apostoli Paavalin useimmat yhteydet ja itse asiassa käännytykset tehtiin synagogien kautta, minne uskovat kutsuttiin opettamaan ja selittämään juutalaisille kirjoituksia ja mitä ne opettivat Messiaasta. Tämä tapahtui Pisidian Antiokiassa, kuten myös Efesossa, Korintossa, Lystrassa, Derbessä, Ikonionissa, Bereassa, Tessalonikassa, jne. (vrt. Apt. 13:14jj).

Jos katsomme alkuseurakunnan historian tutkimusta sosiologian ja teologian näkökulmasta, meidän pitäisi nähdä molemmissa näissä perusteissa suuri samanlaisuus ja myös suuri eroavaisuus. Alkuseurakunnan ja synagogan

samankaltaisuus on ”muodossa” ja ”tyylissä”. Näiden kahden eroavaisuus on teologiassa ja Pyhän Hengen lahjoissa, jotka ovat mahdollistaneet seurakunnan kommunikoinnin Jumalan kanssa ja yhteisön palvelemisen Jumalan voimalla.

Kalastajan tapa

Udi Zofef

Sen jälkeen kun huomasin, että laskin itseni Jeshuan seuraajien joukkoon, tuli eräs nainen puhumaan minulle ankarasti siitä, että seuran kristittyjen tietämättömyyttä ja ”karkeita valheita”. Vasta sen jälkeen kun hän kertoi olevansa maallinen ateisti, uskalsin ehdottaa, että hän ei yksinkertaisesti uskonut Aabrahamin ja Mooseksen ”karkeita valheita” ja Israelin kaikkia profeettoja, jotka puhuivat Jumalan nimessä, jota ei ole olemassa. Vaikka hän ei ollut mielissään sanavalinnastani, hän myönsi, että keskeinen seikka oli se, että juutalaisuus ja kristillisyys ovat valheita olennaisilta sisällöiltään ja riippuvaisia toisistaan. ”Jos niin”, väitin, ”Miksi se häiritsee sinua, että uskomme tähän ’suureen valheeseen?’” Johon hän vastasi: ”Meidän täytyy elää omien valheidemme kanssa, mutta miksi pitää sekoittaa ne kristittyjen valheiden kanssa?”

Tämä keskustelu jätti minulle, ties kuinka monennen kerran, turhautuneen olon, ettei ole ketään jonka kanssa puhua. Voisi olettaa, että älykäs henkilö vähintään tietäisi, että ”kristittyjen valheet” ovat myös meidän valheita - että juutalaiset ”sepittivät” ne ja kristityt ”omaksuivat” ne, eikä tosin päin. Mutta jopa kaikkein arkisimmat tosiasiat menettävät tärkeytensä Jeshuan rinnalla. Ihmiset elävät mielellään ei-juutalaisten tietämättömyyden mukaan, mutta kun Jeshua astuu kuvioihin, he yhtäkkiä saavat omantunnontuskia juutalaisesta/kansallisesta identiteetistään. Ihmiset, jotka eivät usko häneen, tuomitsevat mitätöiden hänet ikään kuin hän ei olisi muuta kuin roskaa - ikään kuin he olisivat parempia juutalaisia kuin hän.

Tämä julkeus ei olisi mahdollista, ellei historia olisi antanut pahaa mainetta ei vain Jeshualle, vaan myös vapahduksen ja pelastuksen toivolle. Termin ”Messias” halventaminen on aiheuttanut sen, että kaikkea mikä liittyy messiaaniseen uskoon pidetään mielisairautena ja vaarallisena harhaluulona. Ja itse asiassa, jos me ymmärrämme lunastuksen toivon olevan ”Messias tulee ja kaikki tulee olemaan hyvin”, niin ajattelevalla ihmisellä ei ole muuta mahdollisuutta, kuin etäännyttää itsensä siitä. Ihan niin kuin hän etäännyttäisi itsensä mytologiasta ja magiikasta.

Monet messiaaniset juutalaiset ovat hämmennyksissä, vaeltaen edestakaisin juutalaisuuden ja kristillisyyden välillä kaikissa lahkoissa ja uskontokunnissa. Meitä, jotka rehellisyyden nimissä määrittelisivät itsensä kristityiksi, jos ei olisi vihan perinnettä Israelia kohtaan, johon kukaan ei halua ottaa osaa, on kuitenkin aika vähän. Mutta monet muut eivät ole välinpitämättömiä heidän juutalaista identiteettiä kohtaan, vaan haluavat ilmaista sen ajatuksissaan ja teoissa.

On selvää, että jos ei olisi toivoa tai päämäärää juutalaisuudelle, ei olisi myös mitään tarkoitusta messiaanisen juutalaisuuden olemassaololle. Siis jos on olemassa tarkoitus, kuinka sen ainutlaatuisuus voidaan ilmaista? Mielestäni se, mikä on erittäin tärkeää, ei ole vain asenteemme *halakha:aan* (juutalaisten laki) ja rituaaleihin, vaan ennemminkin tapa, jolla me yhdistämme juutalaisen ajatusmaailman ja perinteet – ts. identiteettimme kulttuurisen ja historiallisen ilmaisemisen.

Valitettavasti monet juutalaiset uskovat näyttävät etäänntyneen juutalaisesta perinteestä. Syy, tähän etäänntymiseen, johtuu osittain siitä, että sen luojat ovat erimieltä kaikissa, paitsi yhdessä asiassa: Jeshuan joukkohylkäämisessä. Reaktioissamme tähän hylkäämiseen, meillä on taipumus vastustaa kaikkea, mitä perinne edustaa. Tämä on niiden tiukan linjan kannattajien näkemys, jotka väittävät (virheellisesti), että juutalaisuuden ainoa olemassaolon peruste on kumota evankeliumit, ja sen takia se täytyy hylätä kokonaisuudessaan.

Voimme olla samaa mieltä, että Israelin kirjanoppineet erehtyivät arvioidessaan Jeshuaa. Voimmeko myös sanoa, että he erehtyvät pysyessään uskollisina Israelin uskonnolle ja jääräpäisyydessään kieltäytyen vastaanottamasta kristillisyyttä, jota on tarjottu heille vuosisatojen ajan? Onko heidän ajattelumallinsa pohjimmiltaan epäpätevä? Onko Moses Haim Luzatton etninen kirjallisuus epäolennaista messiaanille juutalaisille, koska hän ei hyväksy Jeshuaa? Eikö Yeudah HaLevi:n työt saisivat olla osana perintöämme, koska hän on kiistellyt kristillisyyttä vastaan Sefer HaKuzari:ssa?

Jos vastaus näihin kysymyksiin on myönteinen, voimme ainoastaan vetää johtopäätöksen, että messiaaninen juutalaisuus on väärin, ja että voimme vain sanoa olevamme hepreaa puhuvia kristittyjä. Emme voi tyydyttävästi ilmaista juutalaista identiteettiämme pelkästään juhlimalla juutalaisia juhlia kristittyjen juhlien tilalla.

On totta, että meidän tarvitsee edetä varovasti, kun käsittelemme juutalaista viisautta, koska jotkut näkökulmat, joita se ilmentää, ovat syntyneet, joko suorasti tai epäsuorasti, vastareaktion kristillisyydelle. Saman aikaisesti kuitenkin meidän suhteemme tämän kulttuurin kanssa ei voi olla vain ulkoista koristetta. Sen täytyy sisältää olennaisia osia kyvystämme paneutua syvälle ideoihin ja käsitteisiin, joita on kätkeyty evankeliumeihin.

On helppoa syyttää vääriä messiaita ja heidän seuraajiaan Jeshuan suosion laskusta, mutta on vaikeaa päästä eroon tunteesta, että me edistämme sitä – koska emme ole tarpeeksi valmistautuneita esittämään maailmalle todellista uskoa kaikessa täyteydessään. Me erehdymme iskulauseiden käytössä, vaikka ne olisivatkin totta. Useammin kuin kerran olen kohdannut uskovia, jotka ovat yrittäneet evankeloida minua (lähinnä englanniksi), sanomalla, että Jeshua rakastaa minua. Ja jos minä – joka olen uskova - pidän tätä lähestymistä häirintänä, kuinka mahtavat muut reagoida siihen?

Mitä järkeä on sanoa jollekin, jolla ei ole tunneyhteyttä pyhyiden käsitykseen ja synteihin, että Jeshua sovitti syntimme puolestamme? Tiedämme kokemuksesta, että jopa niillä, jotka ovat sisäistäneet nämä ajatukset, on vaikea käsittää niitä täysin. On myös uskovia, jotka luulevat, että Jesaja 53:ssa on tarpeeksi hiljentämään vastarinta. Liian usein meidän evankelioivat aloitteemme karkottavat ihmisiä pois evankeliumien luota, samalla loukaten Jeshuan olemusta. On totta, että Jeshua on kutsunut meidät tekemään hänen opetuslapsikseen kaikki kansat, mutta hän on myös jättänyt meille sopivan vertauksen siitä, mikä on oikea tapa tehdä se – niin kuin kalastaja.

Kalastaja, erotuksena metsästäjästä, istuu yhdessä paikassa ja odottaa kärsivällisesti, että kala tulee hänen luokseen. Samalla tavoin evankeliumia ei pitäisi saarnata kiinnostumattomille, eikä kertoa heille, mitä heidän tulisi uskoa, vaan pikemminkin sen pitäisi olla puoleensavetävä voima sellaisille, jotka ovat nälkäisiä. Ja niille, jotka osuvat eteemme tiedustelemaan, meidän pitäisi ensin selittää MITÄ on ”Messias”. Vasta sitten kun he ovat ymmärtäneet tämän, voivat he selvästi nähdä KUKA Messias on.

Kun eletään kahden eri maailman välillä, seuraa hämmennystä. Tämän takia meidän täytyy olla kärsivällisiä ja suvaitsevaisia. Aika ja Pyhä Henki tekevät työtään ja messiaaninen juutalaisuus tulee vähitellen esille kuorestaan ja tulee olemaan kukka, jonka ulkonäkö ja tuoksu tuovat kunniaa Israelin nimelle.

*Tämä artikkeli on muokattu kahdesta artikkelista, jotka on julkaistu *Kivun:ssa* – hepreankielisessä, messiaanisessa, kaksi kertaa kuussa ilmestyvässä lehdessä. Saatavana englanninkielisessä painoksessa, joka on julkaistu 2003.

Auto Ha-Ish: "Tuo Mies" ja Jeshua Ammi ben Hoshea

Arvostettu juutalainen voi juutalaisen yhteiskunnan silmissä olla ateisti, marxilais-leninisti, buddhalainen – mutta ei kristitty. Miten tähän tilanteeseen on päädytty?

Yksi syy tähän on tietenkin se pitkä lista hirmutekoja, jotka on tehty Jeshuan (Jeesuksen) nimessä. Nämä julmuudet ja kaikki muu mitä pakanat ja lukemattomat muut ovat tehneet, sekä meidän oma turmeltuneisuutemme ovat tehneet Israelin tehtävästä olla "pappisvaltakunta ja pyhä kansa" hyvin vaikeaa. Niin monien maailman maiden yritykset estää Raamatun sanan "Mutta nyt kuule, Jaakob, minun palvelijani ja Israel, jonka minä olen valinnut" oivaltaminen ovat olleet yksinomaan pirullisia.

Toinen syy on Jeshua itse. On korostettu, että ei riitä sanoa "olen valmis hyväksymään Jeshuan suurena eettisenä opettajana, mutta en hyväksy hänen väitettään siitä, että hän olisi Jumalan Voideltu ja Hänen poikansa."

Vilpittömällä aiheen tutkijalla on vastassaan varsin pelottavat vaihtoehdot: Joko Evankeliumit (ja Kirjeet) ovat pohjimmiltaan epäluotettavat, tai sitten Jeshua oli mielipuoli tai paholainen, tai sitten hän oli se, joka väitti olevansakin. Nykyiset rabbit ovat yleensä valinneet jonkinnäköisen yhdistelmän kahdesta ensimmäisestä vaihtoehdosta. Kolmas vaihtoehto kuitenkin hämmöttää piilevänä vaarana – osittain senkin takia, että merkittävä osa maailmasta on vannonut sen nimeen.

Evankeliumeiden ja kirjeiden, kuten myös joidenkin muiden lähteiden mukaan Jeshua Joosefin poika Nasaretista syntyi juutalaiseksi, eli juutalaisena ja nousi kuolleista juutalaisena – vain muutama vuosi ennen Herodes "Suuren" kuolemaa. Hän oli nuori mies, kun Keisari Augustus kuoli, ja sekä Philo että Apion Egyptistä elivät kauemmin kuin hän.

Poislukien käynnit Jerusalemissa, jotka hän teki juhlien aikana, Jeshua vietti suurimman osan nuoruusvuosistaan Galileassa. Hän aloitti julkisen opettamisen noin kolmekymmentävuotiaana. Vaikka Jeshua vaati opetuslapsiltaan henkilökohtaista täydellisyyttä, joka ylitti kaikki lain vaatimukset, Jeshuan opetus ei ollut tarkoitettu olemaan mitään uutta, vaan lähinnä raamatullinen ja kirjanoppinut, pitkälle Hillelin perinteiden mukaisesti. Oikeudenmukaisuuden puitteissa hän korosti jumalallisen ja inhimillisen rakkauden keskeisyyttä. Vaikka hän hyväksyi "Suullisen Lain" (ja tuomareiden auktoriteetin), hänelle oli tärkeintä *halakhah* (juutalainen laki), kuitenkin merkityksessä "kulkea (Jumalan kanssa)" eikä niinkään lain käskyjä säätävänä poliittisena järjestelmänä. Samanaikaisesti hän tunsu velvollisuuden moittia hyvin vahvasti tiettyjä tapoja, kuten yleisesti harrastetut monimutkaisuudet, eroavaisuudet ja kiertelyt liittyen lupauksiin ja valoihin, kuten myös yleinen farisealainen ja saddukealainen ulkokultaisuus omia säädöksiänsä kohtaan. Hän kehotti opetuslapsiaan välttämään käyttäytymistä kuten rabbit ("Mooseksen istuimella istuvat") käyttäytyivät, mutta tekemään kuten he sanoivat. Hän sanoi, ettei Jumalan antamasta Mooseksen laista katoaisi pieninkään piirto, ja että hänen tehtävänsä ei ollut lain tuhoaminen, vaan täydellinen täyttäminen.

Tarkastellaan kuka Jeshua ja hänen lähimmät opetuslapsensa [*talmidim*] väittivät hänen olevan:

Hän ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Palvelija:

"Katso, minun palvelijani, jota minä tuen, minun valittuni, johon minun sieluni mielistyi. Minä olen pannut Henkeni häneen, hän levittää kansakuntiin oikeuden" (Jes.42:1).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Parantaja:

"Sinä päivänä kuurot kuulevat kirjan sanat, ja sokeiden silmät näkevät vapaina synkeästä pimeydestä. Nöyrät saavat yhä uutta iloa Herrassa, ja ihmisistä köyhimmätkin riemuitsevat Israelin Pyhästä" (Jes.29:18-19).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Lunastaja:

"Mutta Siionille se tulee lunastajana, niille Jaakobissa, jotka synnistä kääntyvät, sanoo Herra" (Jes.59:20).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Pappi:

"Herra on vannonut eikä sitä kadu: Sinä olet pappi iankaikkisesti, Melkisedekin järjestyksen mukaan" (Ps.110:4).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Profeetta:

"Profeetan minä olen herättävä heille heidän veljiensä keskuudesta, sinun kaltaisesi, ja minä panen sanani hänen suuhunsa, ja hän puhuu heille kaikki, mitä minä käsken hänen puhua" (5.Moos.18:18).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Ihmisen Poika ja Jumalan Poika:

"Minä näin yöllisessä näyssä, ja katso, taivaan pilvissä tuli Ihmisen Pojan kaltainen; ja hän saapui Vanhaikäisen tykö, ja hänet saatettiin tämän eteen" (Dan.7:13).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Kuningas:

"Ja hänelle annettiin valta, kunnia ja valtakunta, ja kaikki kansat, kansakunnat ja kielet palvelivat häntä. Hänen valtansa on iankaikkinen valta, joka ei lakkaa, ja hänen valtakuntansa on valtakunta, joka ei häviä" (Dan.7:14).

Jeshua ja hänen opetuslapsensa väittivät hänen olevan Messias (karkeasti vastaava mitä Talmud väittäisi olevan Mashiah Ben Yosef (ensimmäisellä vuosisadalla jKr.) ja Mashiah ben David (hänen tulemuksessaan):

" [Naatanille tuli tämä Herran sana] . . . Hän on rakentava huoneen minun nimelleni, ja minä vahvistan hänen valtaistuimensa ikuisiksi ajoiksi" (2 Sam.7:13).

* * * * *

Jeshua, joka usein myös käytti sekä kirjaimellista että ”midrashin” mukaista tulkinnan kaanonia – tulkitsi heprealaisen Raamatun kokonaisuudessaan viittaavan hänen toimintaansa ja häneen henkilönä. Kuitenkin Jeshuan käsitys (sekä tuon hetkisestä että tulevasta) Messiaan roolistaan ja taivaitten valtakunnasta, ei aina sopinut yhteen hänen aikalaistensa tai opetuslastensa käsitysten tai edes Johannes Kastajan käsityksen kanssa. Samalla Evankeliumit ja kirjeet kertovat useista hänen lyhyen julkisen uransa aikana suoritetuista merkeistä ja ihmeistä.

Pian aloitettuaan julkisen toimintansa, Jeshuan kuviteltiin olevan vaara suurelle määrälle kansaa ja johtajistoa. Hänet ristiinnaulittiin pääsiäisjuhlan aikaan Jerusalemin roomalaisen sotilashallinnon toimesta, useiden temppelin johtajien (enimmäkseen saddukealaisten) kehotuksella ja yllytyksellä. Jeshuan yksitoista

jäljelle jäänyttä opetuslasta, sekä noin muutamat sadat muut silminnäkijät näkivät hänet tai keskustelivat hänen kanssaan hänen ylösnousemuksensa jälkeen, joka seurasi kolmen päivän haudassa olon jälkeen. Monet näistä Jeshuan seuraajista joutuivat kuolemaan pitäessään kiinni tästä väitteestä.

Sillä välin, nämä opetuslapset saarnasivat, että Messiaan ansaitsematon kuolema oli pääsiäislampaan esikuvan täyttymys ja kenelle hyvänsä, joka hyväksyy tämän sovituksen, se maksaa täysin sen hinnan, jonka Jumala vaatii hänen synnistään. Toisin sanoen he opettivat, että jokainen ihminen voi päästä hyvään asemaan Korkeimman edessä ja kohdata Hänen mahtavat täydellisyyden vaatimustasonsa katumalla (puhtaalla sydämellä, korvaten toisille tehdyt pahuudet ja velat) ja omistamalla elämänsä Isälle ja Luojalle. Tämän hän voi saavuttaa luottamalla Luojansa huolenpitoon väärin tekojensa kohdalla (ja siten eläen yhtäpitävästi sen kanssa), nimittäin Jeshuan sovituksen (kapparah) voimaan. He myös toistivat Messiaansa ennustuksia siitä, että tämä Jeshua, joka toimi uskoville opettajana tulisi palaamaan myöhemmin Jerusalemiin täyttäen jäljellä olevat raamatulliset profetiat Israelin valtion maanpäällisenä kuninkaana ja poliittisena vapauttajana. Temppli tullaan saattamaan entiselleen; juutalaiset tulevat elämään raamatullisen (juutalaisen) halakha:n mukaan; ja viimeistä tuomiota edeltävänä ajanjaksona Israelia ja kaikkia muita kansoja hallitsee Jeshua Messias, Daavidin poika Jerusalemista käsin tuhannen vuoden ajan.

Apostolit väittivät, että Jeshua oli Jumalan täydellinen ilmentymä ja heidän ennustuksensa esittivät Jumalan suurta huolta ja todellista asianmukaisuutta suhteessa miehiin ja naisiin sekä heidän elämiseensä ja tekoihinsa toimivassa maailmassa. Johannes väitti Jeshuan olevan Jumalan Logos (ks. Ps.33:6; Hoos.1:2; Joh.1:3), tai *mimra*, tai mahdollisesti jopa Toora, joka ei jäänyt taivaaseen, vaan tuli lihaksi ja vereksi ja asui ihmisten keskuudessa tavallisessa päivittäisessä historiankulussa. Erityisestä Jumalan Voidellusta – ollen ihminen eikä idea tai arkkityyppi – tuli itse ”tie, totuus ja elämä” Isän Jumalan voi tuntea tuntemalla Jeshuan Messiaan. Iankaikkinen elämä hankitaan uskomalla häneen ja niin ollen noudattamalla hänen käskyjään.

Meidän ei tarvitse hävetä Jeshuan nimeä eikä piilotella sitä viittaamalla häneen nimellä auto ha-ish – ”tuo mies” – kieltäytyen tunnistamasta häntä, piilottaen hänen olemuksensa, muuttaen hänet vähäpätöiseksi. Hänen nimensä on yli kaikkien nimien, se joka kantaa Jumalan nimeä, joka on Jumala meidän kanssamme, se joka pelastaa kansansa heidän synneiltänsä. Hänet me tunnustamme ennen kaikkia, ja sen että ”Jeshuan nimeen tulee jokaisen polven notkistuman, kaikkien niiden jotka ovat taivaissa, maan päällä ja maan alla – Isän Jumalan kunniaksi.”

”Israel – ensirakkauteni”

Joseph Shulam

Ilmestyskirjan kirjeet seitsemälle seurakunnalle osoittavat kaupunkeja, joissa monet ihmiset eivät ole käyneet, silti ne omaavat hengellisen sanoman tälle päivälle. Kuinka me tiedämme tämän? Koska Kirjoitukset sanovat niin. Ilmestyskirjassa 1:1 enkeli välittää Johannekselle Jeshuan ilmestyksen koskien ”asioita, joiden pian tapahtuman pitää”. Toisin sanoen, sanoma näille seitsemälle seurakunnalle ei ollut pelkästään merkityksellistä niille, jotka asuivat ensimmäisen vuosisadan Efesossa, Tyatirassa, Smyrnassa, Sardeessa, Filadelfiassa, Pergamonissa ja Laodikeassa. Itse tekstin mukaan – Jeshuan sanojen mukaan – se on viesti menneelle ajalle, nykyajalle ja myöhemmille ajoille. Me elämme nyt ”myöhemmällä ajalla” – viimeisinä päivinä. Me olemme eläneet viimeisinä päivinä jo kauan – ja pian ne tulevat loppumaan. Koska olemme tulossa lähemmäksi aikakauden loppua, meidän pitäisi oppia, mitä enkeli sanoo näille seurakunnille.

Tosin Vähässä-Aasiassa oli enemmän kuin seitsemän seurakuntaa – Pisidian Antiokiassa, Derbessä, Lystrassa ja Ikonionissa, ja muissa paikoissa nykypäivän Turkissa. Henki kuvailee näitä seitsemää seurakuntaa tähtinä ja lampunjalkoina (Ilm.1:20). Juutalaisessa perinteessä menora tai lampunjalka on seitsenhaarainen kynttilänjalka. Joten ei ole pelkästään seitsemää seurakuntaa, vaan jokainen seurakunta on menora. Menoralla on keskivarsi, josta lähtee seitsemän haaraa. Kaikki haarat ovat samanpituisia tai –muotoisia, ne ovat kaikki yhdistettynä toisiinsa ja kaikki antavat valoa. Tämä on ensimmäinen perusajatus, jonka voimme oppia kirjeistä seitsemälle seurakunnalle: on yhdentekevää mitä ongelmia he kohtasivat, heitä silti pidetään lampunjalkoina, valaisten ympärillä olevat.

Ensimmäinen seurakunta, jolle Henki kirjoittaa, on seurakunta *Efesossa*. Jumala aloittaa puheensa Efeson yhteisölle tervehtimällä sen jäseniä: ”*Minä tiedän sinun tekosi ja vaivannäkösi ja kärsivällisyytesi, ja ettet voi pahoja sietää; sinä olet koetellut niitä, jotka sanovat itseään apostoleiksi, eivätkä ole, ja olet havainnut heidät valhettelijoiksi*” (Ilm.2:2). Jumala ensin osoittaa tyytyväisyytensä Efeson uskoviin heidän uskollisuudestaan Häntä kohtaan – heidän halustaan kärsiä ja pysyä lujina uskonsa tähden – ja koettelemalla jokaista, joka on vastoin Jumalan sanan totuutta. Uskomme pitää perustua tarkasteltuun totuuteen ja se on hieno asia.

Mutta kohteliaisuuksien jälkeen tulee hyvin vakava syytös. Jumala syyttää efesolaisia, että he ovat heikontuneet rakkaudessa: ”*Mutta se minulla on sinua vastaan, että olet hyljännyt ensimmäisen rakkautesi. Muista siis, mistä olet langennut, ja tee parannus, ja tee niitä ensimmäisiä tekoja*” (Ilm.2:4-5).

Mutta kohteliaisuuksien jälkeen tulee hyvin vakava syytös. Jumala syyttää efesolaisia, että he ovat heikontuneet rakkaudessa: ”*Mutta se minulla on sinua vastaan, että olet hyljännyt ensimmäisen rakkautesi. Muista siis, mistä olet langennut, ja tee parannus, ja tee niitä ensimmäisiä tekoja*” (Ilm.2:4-5).

Roomalaisten kirje sekä muut paikat Paavalin kirjoituksissa puhuvat myös ”juutalaisille ensin, sitten vasta kreikkalaisille.” Kun pakanauskovat lukevat näitä jakeita, monet heistä kavahtavat kuin sanoakseen: ”Tuossa tulee juutalainen, joka aina haluaa tuntea itsensä paremmaksi kuin me.” Juutalaiset, jotka uskovat Jeshuaan, eivät usko, että he ovat parempia kuin muut, eivätkä he halua pakanauskovien tuntevan itsensä toisen luokan kansalaisiksi. Mutta kukaan ei voi kieltää sitä, että Jumalan ensirakkaus on Israel. Kun Ilmestyskirja sanoo, että monet Efeson uskovista ovat hyljänneet ensimmäisen rakkautensa, se saattaa tarkoittaa, että Efeson seurakunta – josta valtaosa oli pakanauskovia – oli alkanut leikata irti juuriaan, erottaa itsensä pois Israelista, pois Tanakhista (”Vanha Testamentti”), pois Abrahamin, Iisakin ja Jakobin Jumalasta. He alkoivat tehdä uusia jumalia itselleen, joista esi-isät eivät tienneet.

Kun efesolaiset unohtivat ensimmäisen rakkautensa, he unohtivat, että ”pelastus on juutalaisilta”. Kristityt usein unohtavat lukiessaan Raamattua, että se on juutalainen kirja ja että Jeshua on juutalainen Pelastaja. **Jos ajattelee, että on mahdollista ennalleen asettaa ensimmäisen vuosisadan seurakunta ennalleen asettamatta sen suhdetta Israeliin, se on harhaluulo.** Ei tule olemaan mitään ennalleen asettamista näin, koska alkuseurakunta muodostui juutalaisista ja pakanauskovista, palvellen yhdessä Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalaa, ja Hänen nimensä on Israelin Jumala. Hän ei ole Kristuksen kirkon Jumala, eikä protestanttien Jumala, eikä karismatikkojen Jumala. Hän on Israelin Jumala.

Tämä kehityskulku alkoi jo Efesosssa, joka oli loistava kaupunki, keisarin kaupunki. Pyhä Henki sanoo Efeson seurakunnalle: *”Tee parannus ja tee niitä ensimmäisiä tekoja; mutta jos et, niin minä tulen sinun tykösi ja työnnän sinun lampunjalkasi pois paikaltaan, ellet tee parannusta.”* Huomioikaa, kuinka Jumala asettaa nuhteen kahden kohteliaisuuden väliin. Hän ei ikinä anna kaikkea pahaa kerralla ilman toivoa. Tämä on myös profeettojen tavanomainen käytäntö: hyvin kauheiden ja ankarien profetioiden jälkeen tulevat lohdutuksen sanat. Joten 2:6 Jumala sanoo: *”Mutta se sinulla on, että sinä vihaat nikolaittain tekoja, joita myös minä vihaan.”* Teksti ei viittaa pelkästään siihen, että Jumala on rakkaus – jonka me kaikki tiedämme – mutta myös, että on joitain asioita, joita Jumala vihaa. Kuka oli tämä Nikolaus ja ketkä olivat hänen opetuslapsensa, nikolaitat, joita Jumala vihaa?

Jotkut ihmiset ajattelevat, että Nikolaus, jonka mukaan tämä harhaopillinen liike nimettiin, on sama henkilö, joka nimitettiin yhdeksi seitsemästä apupapista (seurakuntapalvelijasta) Apostolien teoissa 6. Tämän Nikolauksen sanottiin olevan käännynnäinen. Tämä tarkoittaa, että hän syntyi pakanauskovaksi ja kääntyi juutalaisuuteen – ja sitten tuli uskoon. Kirkkoisät kertovat meille, että vaikka hän kääntyi juutalaisuuteen ja myöhemmin kristinuskoon, hän mieleltään ja ymmärrykseltään pysyi kreikkalaisena, platonistisena, joka erotti jyrkästi hengellisen ja fyysisen. Hänen logiikkansa oli jotakuinkin tämä: Jumala on Henki, liha on mätä ja tulee lahoamaan haudassa. Se mikä on näkyväistä on katoavaista. Ne asiat, jotka

tulevat säilymään, ovat näkymättömiä, iankaikkisia asioita. Jumala pitää huolen iankaikkisista asioista – ei aineellisista, väliaikaisista, fyysisestä maailmasta. Koska emme pysty pelastamaan lihaa, joka on menossa hautaan, meidän pitäisi sallia sen vapauden. Jos se seuraa tietään, se ei häiritse henkeä, joka on se, minne meidän täytyy laittaa mieleemme ja voimamme. Koska Jumala huolehtii vain hengellisistä asioista, lihan voi antaa mennä villiksi – tehdä mitä haluaa, syödä mitä haluaa – niin kauan kuin henki on oikeassa Jumalan kanssa.

Teologiassa tämän kaltaista näkökulmaa kutsutaan dualistiseksi. Se on nykypäivänä hyvin yleistä kirkossa käytännön tasolla. Mutta on vaikea kuvitella, että Jumala, joka loi tämän kauniin maailman, auringon, linnut ja kukat, sitten antaisi sen kaiken paholaiselle. Kuten David kirjoittaa psalmeissa, ”*maa on Hänen jalkojensa astinlauta.*” Jumalalle kuuluu tämä maailma ja tuleva maailma – maa ja taivas. Joka kerta, kun erotamme sen, me päädymme moraalittomuuteen. Jumala sanoo, että Hän vihaa senkaltaisia ihmisiä ja Hän kiittää myös efesolaisia, että he vihaavat heitä. Paholaisen vihaamisessa ei ole mitään väärää, paholaisen vihaamisessa – ei pahojen ihmisten vihaamisessa. Siinä ei ole mitään väärää, jos omistaa periaatteita ja rakastaa totuutta tarpeeksi vahvasti, että vihaa valhetta.

Vaikka emme pysty selittämään kaikkea mitä tapahtuu, me tiedämme, että kaikki kuuluu Jumalalle ja että Hän hallitsee kaikkea. Hän hallitsee terveyttä ja sairautta. Hän kertoo Israelin kansalle: ”Minä poistan kaikki sairaudet teistä”. Hän ei ainoastaan antanut ihania lupauksiaan Israelin kansalle, vaan oksasti myös kaikki, jotka uskovat, luonnolliseen öljypuuhun. Kun pakanauskovat uskovat Israelin Jumalaan, Abrahamin Jumalaan, Abrahamista on tullut heidän isänsä ja hänen siemenestään heidän lupauksensa. Ei Israelin sijaan – mutta yhdessä Israelin kanssa. Jumalan lupaukset, jotka on annettu Israelille, ovat ikuisia ja iankaikkisia.

Paavali ja synagoga

Hilaru Le Cornu ja Joseph Shulam

Paavali ja Barnabas aloittavat sen, mikä yleensä tunnetaan heidän ensimmäisenä ”lähetysmatkanaan”, tavalla, jota Paavali johdonmukaisesti seurasi myöhemmässä papinvirassaan - julistamalla evankeliumia ensimmäisenä paikallisessa synagogassa (synagogissa). Paavali menee ensimmäisenä synagogaan (synagogiin) Pisidian Antiokiassa (vrt. Ap.t.13:14s), Ikonionissa (vrt. 14:1s), (Filippissä [vrt. 16:13s]), Tessalonikassa (vrt. 17:1s), Bereassa (vrt. 17:10s), Ateenassa (vrt. 17:16s), Korinttossa (vrt. 18:4s) ja Efesossa (vrt. 18:19s). Vaikka Barnabas – ja mahdollisesti myös Johannes Markus – oli kyproslainen, niin ei voida olla varmoja oliko hän tutustunut (olivatko he tutustuneet) synagogaan Salamiissa, koska Luukas ei mainitse hänen kotikaupunkiaan (heidän kotikaupunkejaan). Siinä tosiasiasa, että kaupunki isännöi useampaa kuin yhtä synagogaa, ei välttämättä ole kyse väestöllisistä tilastoista – kaupungin juutalaisen väestön määrästä – vaan se voi heijastaa synagogien perustamista ammattikuntien ja väestönosien perusteella. (Legendan

mukaan Barnabaan – jota palvotaan Kyproksen kirkon suojeluspyhimyksenä – sanotaan kärsineen marttyyrikuoleman juutalaisen väkijoukon käsissä Salamiissa vuonna 61 [vrt. Acts of Barnabas].)

Arkeologiset, epigrafiset ja kirjalliset lähteet todistavat kaikki sitä tosiasiaa, että synagoga oli olemassa ensimmäisen vuosisadan alussa suuria määriä ympäri Israelin maan ja diasporan^[2] (vrt. Schürer 2:499-500 [epigrafinen todiste]; Bauckham 179ss, vastakkainen mielipide). Juutalaisten yleinen mielipide tuohon aikaan näyttää olleen se, että synagoga ja sen kurinalaisuus oli hyvin vanha tapa, perustuen itsensä Mooseksen aikaan.^[3]

Näyttää kaikkein todennäköisimmältä, että synagoga kehittyi julkisista kokoontumisista Esran alaisuudessa^[4] (vrt. Levine 1ss ja seuraavaan pohdiskeluun). Toimintojen määrä jotka johdettiin sen suojeluksessa toisen temppelin aikana, osoittaa että diasporan olosuhteiden luomien uskonnollisten tarpeiden lisäksi synagoga on saattanut nousta kokoontumisista kaupungin porteilla, missä kaupungin kaupantekoa hoidettiin.^[5] Se ei palvellut vain opetuspaikkana, vaan se sisälsi myös rangaistuslaitoksia,^[7] juhlahuoneita^[8] ja majoituspaikkoja,^[9] kuten myös hallitsi hyväntekeväisyys- ja temppelirahastoa.^[10]

Ensisijainen ja merkittävä ainesosa synagogassa oli kirjoitusten lukeminen – rukouksen ollessa toissijaista toimintaa (vrt. Bauckham 277ss). Koska kirjoitusten lukeminen ei ollut osa temppelipalvelusta, se oli ilmeisesti tarkoitettu olemaan lisäosana ennemmin kuin korvaavana osana liturgialle – mahdollisesti jossain suhteessa ilmaus syventyneestä uskonnollisesta herkkätunteisuudesta (vrt. Safrai ja Stern: 912). Siinä missä rukous voitiin uhrata yksityisesti henkilökohtaisena valintana, kirjoitusten lukeminen voitiin hoitaa ainoastaan *minjanin* – kokouksen laillistavan kymmenen miesosanottajan – edessä.^[11]

Kaikki tärkeät perimätiedot Israelin maasta ja diasporasta osoittavat, että synagogassa käynti oli rajoittunut sapattiin ja juhlapäiviin^[12] – vaikka tapaa lukea kirjoituksia maanantaisin ja torstaisin on myös todistettu Israelin maassa (vrt. Safrai ja Stern: 919). Eräs nimi synagogalle näyttää olleen sabbatei~on (sabbateion) – so. sapattitalo (vrt. Jos.Ant. 16.164). Jumalanpalvelus, joka synagogassa suoritettiin pyhitti rakennuksen fyysisen rakenteen. Synagogassa oli kiellettyä syödä, juoda, nukkua, käyttäytyä kevytmielisesti, kuljeskella ympäriinsä tai käyttää sitä suojana auringolta, kylmältä tai sateelta (vrt. Tos.Meg. 3[2]:7). Rajoitukset oli asetettu myös ehkäisemään sen muuttumista epäpyhäksi paikaksi (vrt. Meg. 3:1-3).

Kahden tapauksen perusteella – yksi Pisidian Antiokiassa ja toinen Korinttossa – monet selittäjät väittävät, että Paavali käänsi yhtäkkiä selkänsä juutalaiselle yhteisölle ja tuli miksi halusi itseään kutsua, ”Pakanain apostoliksi”, jo varhaisten matkojensa aikana.

Ap.t.13:46-47 ilmoittaa: ”Oli välttämätöntä puhua Jumalan sanaa ensiksi teille; mutta koska te työnnätte sen luotanne ja tuomitsette itsenne sopimattomiksi iankaikkiseen elämään, niin katso, me käännyimme pakanain puoleen. Sillä näin on Herra meitä käsenyt: ’Minä olen pannut sinut pakanain valkeudeksi, että sinä olisit pelastukseksi maan ääriin asti.’”

Paavali ja Barnabas todistavat vääräksi juutalaisen yhteisön vihamielisen reaktion painottamalla, että ”Oli välttämätöntä puhua Jumalan sanaa ensiksi teille.” Tämä periaate on ilmiselvä, annettu – kuten Paavali myöhemmin sanoo – koska Israelille ”on uskottu, mitä Jumala on puhunut . . . heidän on lapseus ja kirkkaus ja liitot ja lain antaminen ja temppelipalvelus ja lupaukset; heidän ovat isät, ja heistä on Kristus lihan puolesta” (Room. 3:2, 9:4-5)^[13] (vrt. Montefiore ja Loewe: 58ss).

Tässä kohdassa taas (katso jakeet 42-43) viite Israelille puhuttuun Jumalan sanaan, viittaa säännölliseen kirjoitusten lukemiseen sapattina ja muina päivinä ennemmin kuin erityisesti sanomaan Jeesuksen ylösnousemisesta, vaikkei jälkimmäinen tietenkään ole poissuljettu. Kirjoitukset on toistuvasti määritelty elämän lähteeksi.^[14] Tässä suhteessa ”luotaan työntämisessä” ei ole kyse Jumalan sanasta kokonaisuudessaan – mielettömyys juutalaisen silmissä – vaan sen täyttymyksestä (telov; telos) Jeesuksessa (vrt. Room.10:4). ”Välttämätöntä” näyttää toimivan tässä selittävänä terminä, joka antaa ymmärtää jonkin luvatus asian täyttymisen.

Luukas käyttää samaa ajatusta (sanan dei~ [dei] kanssa) jakeessa 4:12 (”sillä ei ole muuta nimeä . . . jossa meidän pitää pelastuman”) (katso 4:8-12). Käsite asettaa Paavalin sanat Jumalan huolenpidon asiayhteyteen – Hänen päämääriensä suunnitteluun tahtonsa mukaan – jopa silloin, kun jälkimmäinen näyttää joskus tutkimattomalta. Termi voi tarkoittaa myös ”elintärkeää” (vrt. 1Kor.12:22) – samoin kuin jälkimmäinen sana liittyy elämään. (Delitzsch kääntää kreikan sanat hn anagkaion [ēn anangkaion – “oli välttämätöntä”] sanoilla יהיה [be-din haja]. Hpreankielisessä tekstiyhteydessä tämä ilmaus merkitsee ”oikeudenmukaisuuden mittaa” ja voi tuoda mieleen ajatuksen, että ”ehdottoman oikeudenmukaisuuden mukaan” evankeliumi piti ensin julistaa Israelin kansalle.^[15])

Sanat ”tuomitsette itsenne sopimattomiksi iankaikkiseen elämään” (jae 46) leikittelevät kaksoismerkityksellä ”pitää itseään sopimattomana” ja ”tuoda tuomio itsensä päälle”. Ajatus heijastuu hyvin tunnetusta aiheesta, kirjoituksesta elämän kirjassa.^[16] Koska ihmiset tuomitaan heidän tekojensa mukaan, niin Paavali varoittaa kuulijoitaan – kuten Johannes Kastaja teki farisealaisen yleisönsä edessä – etteivät he näytä tuottavan ”parannuksen soveliaita hedelmiä” (Matt.3:8). Hän pyytää täten yleisöään tutkimaan perusjuutalaista oppia ”Kaikilla israelilaisilla on osuus tulevassa maailmassa” ja varmistamaan etteivät ”aja itseään pois maailmasta” kuten ne, jotka eivät hyväksy ylösnousemusta tai sitä, että Toora on taivaasta.^[17]

(Tämän erityisen lisänimityksen valinta voi edelleen heijastaa ”Tie”-nimitystä^[18], joka annettiin varhaiselle yhteisölle – erityisesti jos myöhempi nimitys perustuu

Jeesuksen lausuntoon jakeessa Joh.14:6, mikä ymmärretään ”todellisena tienä, joka johtaa elämään.”^[19])

Samalla kun Paavali erityisesti yhdistää kääntymisensä pakanoiden puoleen sen kanssa, että juutalainen yhteisö torjuu hänen sanomansa, niin sanan *strefovmeqa* (*strefometha* – “me käännymme”) preesens-muoto liittyy ainoastaan kyseiseen tapahtumaan. Se saattaa heijastaa yleistä suhtautumista vihollisuuteen, josta Paavali on tietoinen – hän henkilökohtaisesti vainoajana – ja jota varhainen yhteisö sai osakseen juutalaiselta yhteisöltä kokonaisuudessaan. Paavali selittää motiivinsa myös vetoamalla jakeeseen Jes.49:6, todistustekstiin joka ei sisällä kielteistä asennetta tai syytettä Israelia vastaan, vaan joka itsessään omaksuu ”kurottautumisen pakanoiden luo” oikeutetuksi teoksi.

Lainaus jakeesta Jesaja 49:6 ei ole ainoastaan suora muistutus Jeesuksen käskystä opetuslapsilleen todistaa hänestä ”aina maan ääriin saakka” (1:8), vaan Jesaja 49:1-6 lepää myös Paavalin tilityksen takana, joka on Galatalaiskirjeen jakeissa 1:15s (vrt. Riesner: 236s). Samaistaessaan itsensä Palvelija-hahmoon Jesajassa, Paavali tunnustaa jälkimmäisen ”kutsumuksen” ensin ”omakseen” (vrt. Jer.30:21; Joh.1:11) ja, mikä häkellyttävintä raamatullisen ruumiin sisällä, myös pakanoille. Tehtävän todistaa pakanoille hän anastaa itselleen (vrt. Jes.66:18s; Ap.t.9:15; Room.[10:15], 11:13, 15:15ss; Gal.2:9).

Toisessa välikohtauksessa Korintton juutalainen yhteisö reagoi Paavalin saarnaamiseen ”herjaamalla.”^[20] Vastaukseksi Paavali kääntyy heidän puoleensa ja sanoo: ”*Tulkoon teidän verenne oman päänne päälle! Viaton olen minä; tästedes minä menen pakanain tykö.*”

Vaikkei juutalainen yhteisö pane välittömästi alulle julkista mellakkaa, se vastustaa kiivaasti Paavalin sanomaa. Luukas saattaa tarkoittaa ilmauksen ”pudistaa vaatteitaan” olevan synonyymi joko ”repäisemiselle” tai pölyn pyyhkimiselle jaloistaan. Paavalin reaktio vihamielisyyttä kohtaan on hengestä, joka on eräässä Hillelin lausunnossa – joka itsessään vastaa Jeesuksen käskyä opetuslapsilleen todistaa jokaista paikkaa vastaan, joka ei ota heitä vastaan: ”*Jos tulet talooni [lue: opettamaan], niin minä tulen sinun taloosi ja jos sinä et tule minun talooni, niin en minäkään tule sinun taloosi, kuten on sanottu: 'Joka paikassa, mihin minä säädän nimeni muiston, minä tulen sinun tykösi ja siunaan sinua'.*” (2Moos.20:24). (Tos.Suk. 4:3)^[21] (vrt. Flusser: 519s). (Sama ajatus saattaa myös levätä sen Paavalin lausunnon takana, että hän haluaa tulla kirotuksi niiden tähden, jotka ovat hänen veljiään lihan puolesta [vrt. Room.9:3].)

Tapauksen vakavuus heijastuu samankaltaisissa Paavalin sanoissa Efeson johtajille: ”*Sentähden minä todistan teille tänä päivänä, että minä olen viaton kaikkien vereen. Sillä minä en ole vetäytynyt pois julistamasta teille kaikkea Jumalan tahtoa*” (20:26-27). Koska elämä on veressä, Jumala sääti että ”*Joka ihmisen veren vuodattaa, hänen*

verensä on ihminen vuodattava, sillä Jumala on tehnyt ihmisen kuvaksensa” (1Moos.9:6)^[22] (vrt. Cohn: 261ss).

Paavali painottaa että hän on täyttänyt velvollisuutensa koskien kuulijakuntansa (hengellistä) hyvinvointia (vrt. Test.Levi.10:2). Sanonta ”tulkoon teidän verenne oman päanne päälle”^[23] muodostaa hyvin voimakkaan vastakohtan sanojen ”viaton olen minä” kanssa (ks. 5:27-28 ja 20:18-35). Teko mistä Paavali nyt pitää juutalaista yhteisöä vastuullisena on se, että he hylkäävät Jeesuksen Messiaana – tarkoittaen sitä, että he tuomitsevat itsensä ”sopimattomiksi iankaikkiseen elämään.”

Samalla kun useimmat selittäjät liittävät preposition seuraavan tekstin kanssa - apo tou nun (apo tou nun) – lukien ”Sentähden...” – antaa se tässä, että sanonta esiintyy usein viitaten vereen (vrt. erityisesti 20:26), mahdollisuuden elliptiseen viittaukseen. Tämän käsityksen mukaan jae tarkoittaa ”Minä olen viaton [kaikkeen vereen]. Nyt voin mennä pakanain tykö.” Huolimatta tavanomaisesta syy-yhteydestä, joka otaksutaan kahden lauseen - ”koska olette torjuneet sanomani, minä menen pakanain tykö” - välille, teksti ei edellytä tällaista tulkintaa. Itse asiassa jos sanaa nun (nyn – ”nyt”) ei lueta sanojen apo tou (apo tou) kanssa (jotka yhdessä tarkoittaisivat ”tästedes”), voi se kantaa paljon heikompa ajallista merkitystä ja ennemmin viitata mahdollisuuden tarjoamiseen. Lausuntoa ei pitäisi myöskään katsoa yleiseksi periaatteeksi. Korintton juutalaisen yhteisön tietty suhtautuminen ajaa Paavalin äärimmäiselle askelmalle kieltäytyä kääntymästä enää heidän puoleensa, mikä on teko joka ei ole muulla tavalla rinnastettavissa Paavalin matkoihin. (Saattaa myös olla että Jumala lähettää hänelle näyn estääkseen häntä jättämästä kaupunkia, mikä on tapahtuma joka saattaa osoittaa ettei hän ollut tällöin erityisen innokas omistautumaan pakanoille.)

Tästä näkökulmasta katsoen Paavali ei käänny pois juutalaisesta yhteisöstä pakanain puoleen katsoen niitä kahtena toisensa poissulkevana kuulijakuntana, vaan on pelkästään tyytyväinen siitä, että täytettyään velvollisuutensa saarnaamalla Jeesusta veljiensä joukossa, hän voi myös puhua pakanoille, koska hänen päähuomionkohteensa ei valtaa ajatuksia jatkuvalla opetuksella synagogassa. Kuten Apostolien teot esittää, Paavali ei lakkaa todistamasta ensimmäisenä jokaisen kaupungin synagogassa, missä hän vierailee.

Voimme ottaa viimeisen esimerkin Apostolien tekojen luvusta 14, missä Paavali saapuu Ikonioniin. Luukas kertoo: ”*Ja tapahtui, että he Ikonionissa samalla tavalla menivät juutalaisten synagoogaan yhdessä ja puhuivat niin, että suuri joukko sekä juutalaisia että kreikkalaisia uskoi*”. Samalla kun sanonta ”Ja tapahtui” on hyvää kreikkaa, se saattaa myös heijastaa heprean sanaa וַיְהִי (vayehi). Jälkimmäinen on leimaa-antava raamatullinen ilmaus, joka ilmaisee siirtymistä tapahtumasta toiseen (vrt. Kautzsch: 326s). Lause voitaisiin siis kääntää yksinkertaisesti ”*Kun he tulivat Ikonioniin, he menivät synagogaan.*”

Vaikka muuten tiedetään vähän Ikonionin juutalaisyhteisön historiasta ja koosta – Apostolien tekojen tarjotessa keskeisen todisteen sen olemassaolosta – niin se oli riittävän suuri ja/tai varakas pitääkseen yllä synagogaa. Yhteisö oli mahdollisesti peräisin Antiokus III:nen alueelle siirtämistä juutalaisista uudisasukkaista (vrt. Gill ja Gempf: 390-91). Ilmaus ”samalla tavalla” asettaa esille Paavalin toimintatavan (*modus operandi*) – so., hänen tapansa käydä synagogassa (tai sitä vastaavassa paikassa) saapuessaan kaupunkiin jumalanpalvelusta varten.^[24]

Kirjallisuutta

Bauckham, R. (ed.). *The Book of Acts in its First Century Setting*. Vol. 4: Palestinian Setting. Grand Rapids: Eerdmans, 1995.

Cohn, H. *The Trial and Death of Jesus*. New York: Harper and Row, 1971.

Flusser, D. *Judaism and the Origins of Christianity*. Jerusalem: Magnes Press, 1988.

Gill, D. and Gempf, C. (eds.). *The Book of Acts in its First Century Setting*. Vol. 2: Graeco-Roman Setting. Grand Rapids: Eerdmans, 1994.

Gill, D. and Gempf, C. (eds.). *The Book of Acts in its First Century Setting*. Vol. 2: Graeco-Roman Setting. Grand Rapids: Eerdmans, 1994.

Montefiore, C. and Loewe, H. *Rabbinic Anthology*. New York: Schocken, 1974.

Safrai, S. and M. Stern. (eds.). *The Jewish People in the First Century*. 2 vols. Philadelphia: Fortress Press, 1974.

Schürer, E. *The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ*. Rev. and ed. by G. Vermes, F. Millar, and M. Black. 3 vols. Edinburgh: T&T Clark, 1979.

^[1] Sovittaan lainattu kirjasta: H. Le Cornu and J. Shulam, [A Commentary on the Jewish Roots of Acts](#) (Jerusalem: Academon, 2003).

^[2] Vrt. Matt. 4:23, 13:54; Mark. 1:21; Luuk. 4:44, 7:5, 8:41, 13:10; Joh. 6:59; Jos.Ant. 19.300; War 2.285; Life 277; Philo, Leg. 132, 156311 In Flac. 47; Tos.Suk. 2:10; Tos.Meg. 3[2]:6; Meg. 26a.

^[3] Vrt. 15:21; Jos.Ant. 16.43, 45; CA 2.175; Philo, Vit.Mos. 2.209f; Spec.Leg. 2.61f; Targ.Ps.-Jon. ja 1Moos. 25:27, 33:16; Targ.Jon. ja 2Moos. 18:20; Job 14:11, Jer. 9:5; Targ.Onk. ja 1Moos. 10:11; 2Moos. 7:19; 3Moos. 11:36; Targ.Neof. ja 1Moos. 25:27; Gen.R. 95:3; JMeg. 4, 1, 75a; Eus.Praep.Ev. 8.7, 12-13.

^[4] Vrt. Esra 10:9; Nehemia 8ss; Bik. 3:2; Ta’anit 2:1.

^[5] Vrt. 1Moos. 23:10, 18; Ruut 4:1s; Sananl. 31:21.

- ^[6] Vrt. Matt. 4:23, 13:54; Mark. 1:21, 6:2; Luuk. 4:16s; Jos.*Ant.* 16.43; Philo, *Leg.* 156; *Quod Omnis* 80f; JMeg. 3, 1, 73d, 74a.
- ^[7] Vrt. Matt. 10:17s, 23:34; Mark. 13:9s; Luuk. 12:11, 21:12; Ap.t. 5:40, 22:19, 26:11; Mak. 3:12.
- ^[8] Vrt. Jos.[*Ant.* 14.214]; *War* 2.128s; [Philo, *Quod Omnis* 91; *Hypoth.* 11.11s].
- ^[9] Vrt. JMeg. 3, 3, 74a; Pes. 101a.
- ^[10] Vrt. Matt. 6:2; Jos.*Ant.* 16.164; Tos.Shab. 16:22; Tos.Ter. 1:10; Tos.BB 8:14.
- ^[11] Vrt. 2 Makk. 5:27; 1QS 6:6-7; CD-A 13:1s; Jos.*War* 2.146; PA 3:6; Meg. 4:3.
- ^[12] Vrt. Matt. 12:1-12; Mark. 1:21, 6:2; Luuk. 4:16, 31, 6:6, 13:10; Ap.t. 13:14, 27, 17:1-2, 18:4; Jos.*Life* 276-79; Philo, *Vit.Cont.* 30-32.
- ^[13] Vrt. 3:26, 26:23; Room. 1:1s, 16s, [2:9, 9:23s, 11:11s], 29.
- ^[14] Vrt. 3Moos. 18:5; 5Moos. 30:15s; Ps. 19:7, 119:25, 50, 116; Sananl. 3:16s, 4:22; Hes. 20:11, 13; Matt. 19:16s; Luuk. 10:25s; Room. 7:10, 10:5; Gal. 3:12; Sir. 17:11, 45:5; Wis.Sol. 6:18; Ps.Sol. 14:2; Ex.R. 5:9, 41:4; Lev.R. 9:3, 29:5, Num.R. 5:8, 10:1; Dt.R. 1:6, 7:3, 10:1; Mid.Ps. 78:1; PA 2:7; RH 16b; Betza 15b; Shab. 10a, 33b, 88b; Ber. 28b, 48b.
- ^[15] Vrt. Joh. 4:22; Ap.t. 3:26; Room. 1:16, 2:10, 3:1s; Gen.R. 67:1; JBer. 9b; JDem. 10a, 20b; JShab. 10a.
- ^[16] Vrt. 2Moos. 32:32s; Ps. 69:28 [68:29], 139:16 [138:16]; Jes. 4:3; Dan. 12:1; Luuk. 10:20; Fil. 4:3; Ilm. 13:8, 17:8, 20:12, 21:27; Jub. 30:20s; 1 En. 47:3, 104:1, 108:3; 2 Bar. 24:1; Targ.Jon. ja Jes. 4:3; TBE p. 5; ARN^a 31:3; San. 92a; RH 16b.
- ^[17] Vrt. San. 10:1s; PA 2:11, 3:10, 4:21; BK 3:10; JPe'ah 5a; JSan. 48b; San. 90a ss; AZ 18a; Betza 15b.
- ^[18] Vrt. 9:2, 19:9, 23, 24:14, 22.
- ^[19] Vrt. Joh. 3:15, 4:14, 5:39, 6:27, 51, 54, 68, 10:27-28, 17:3; 1 Joh. 5:11s.
- ^[20] Kysymystä herjaamista käsitellään toisaalla selitysteoksessa.
- ^[21] Vrt. [Mekh.Ba-chod. 11; ARN^a 12:9; ARN^b 27]; Suk. 53a.
- ^[22] Vrt. 4Moos. 35:33; 5Moos. 19:10, 21:1ss; Joos. 2:19; 2 Sam. 1:16; 1 Kun 2:32s; Jer. 26:15; Hes. 18:13, 33:5; Matt. 27:25; San. 4:5.
- ^[23] Vrt. [Matt. 27:25]; Ps.-Philo, *Bib.Ant.* 6:11; Ber. 40a; Pes. 110a, 111a, 112a; AZ 12b; Nid. 17a.
- ^[24] Vrt. 13:5, 14s, 16:13s, 17:1s, 10s, 16s, 18:4s, 19s.

Isäsi ja Äitisi Kunnioittaminen

Rittie Katz

Viisas opettajani sanoi kerran: *”Kypsyys olennaisuus vanhempien kunnioittamisessa on antaa anteeksi mikä oli väärin, kunnioittaa sitä mikä oli oikein ja mennä eteenpäin.”*

Minä en ole koskaan unohtanut tätä lausetta, koska minusta se tuntui koteloituvan sekä raamatullisiin että psykologisiin totuuksiin, jotka olivat terveellisiä ja oikeita.

Herran opetus on selvä vanhempien kunnioittamisen suhteen. Itse asiassa, lapsilta vaadittu kunnioitus vanhempiaan kohtaan tehdään melko ilmeiseksi läpi Tooran, Sananlaskujen ja Uuden Liiton. Viidennessä Mooseksen kirjassa 5:16 Herra sanoo: *”Kunnioita isääsi ja äitiäsi, niin kuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käskenyt, että kauan eläisit ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.”*

Tämä on ensimmäinen käsky, johon sisältyy lupaus.

Sananlaskut 23:22 sanoo: *”Kuule isääsi, joka on sinut siittänyt, äläkä äitiäsi halveksi, kun hän on vanhennut.”* Samoin Roomalaisten kirjeessä 1:30-31, tottelemattomuus vanhempia kohtaan on sijoitettu listaan melko kauhistuttavista asioista, mukaan lukien Jumalaa vihaavaiset, anteeksiantamattomat ja vailla laupeutta olevat! Jeshua itse tekee melko selväksi, mikä hänen tunteensa on vanhempien kunnioittamisesta. Hän nuhtelee uskonnollisia johtajia Markuksen evankeliumissa 7:9 täsmälleen heidän ulkokultaisuudestaan, kun he asettavat Jumalan – näennäiset – tarpeet vanhempiensa tarpeiden yläpuolelle: *”Ja hän sanoi heille: ”Hyvin te kumoatte Jumalan käskyn noudattaaksenne omaa perinnäissääntöänne. Sillä Mooses on sanonut: ’Kunnioita isääsi ja äitiäsi’ ja: ’joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, sen pitää kuolemalla kuoleman’. Mutta te sanotte, että jos ihminen sanoo isälleen tai äidilleen: ’Se, minkä sinä olisit saava minulta hyväksesi, on korban’ – se on uhrilahja – ja niin te ette enää salli hänen antaa mitään avustusta isälleen tai äidilleen. Te teette Jumalan sanan tyhjäksi perinnäissäännöllänne...”*

Tällä tavalla Herra tekee selväksi, että hän on tyytymätön sekä perinteen ylentämiseen selvän Kirjoitusten opettamisen yli että ensisijaiseen vanhempien kunnioittamisen rikkomiseen. Jopa vielä kun Jeshua roikkui ristinpuulla, hän kertoi äidilleen: *”Vaimo, katso poikasi!”* Sitten hän sanoi opetuslapselle: *”Katso äitisi!”* Ja siitä hetkestä opetuslapsi otti hänet kotiinsa (Joh. 19:25-27) (kursivointi lisätty).

Mikä sitten on meidän reaktiomme, kun olemme erimieltä äitimme tai isämme kanssa? Täytyykö kunnioittamiseen aina sisältyä sopua ja alistumista? Lisäksi, mitkä ovat reaktiomme ”hengellisiin vanhempiin”, joiden luota olemme lähteneet? Viimeiseksi, mitkä ovat seuraamukset seurakunnalle ottaen huomioon juutalaisten juurien kunnioittamisen, joista olemme kasvaneet?

Mielestäni yllä olevat maininnat ovat selviä. Ne eivät sisällä yhtään taktikoinnin tilaa vanhempiemme kunnioittamisen ja tukemisen vastuun ulospääsulle – silloinkin, kun olemme heidän kanssaan eri mieltä erityisistä asioista. Vanhempia ei kunnioiteta, koska he ovat ilman syntiä. Heitä kunnioitetaan, koska niin on Jumala käskenyt.

Minulla on kolme ystävää, jotka ovat hiljattain ottaneet ikääntyvät ja sairaat vanhempansa koteihinsa pitääkseen heistä huolta. Tämä ei ole ollut helppoa. Se on vaatinut suurta uhrausta ja omistautumista ystäväni osalta. Kuitenkin, minä uskon, että heidän uhrautumisensa ja tottelevaisuutensa Jumalalle tulee olemaan mittaamaton, sekä hengellisesti että käytännöllisesti.

Minulla on myös ollut ihmisiä elämässäni, jotka ovat toimineet minun hengellisinä vanhempinani menneisyydessä. Koska olen ollut uskova yli 20 vuoden ajan, olen ilmeisesti kasvanut ja muuttunut huomattavasti uskon varhaisista päivistä lähtien. Ilmaisuni näkökanta ja uskoni ulkovarustus on hyvin erilainen kuin mitä sillä oli tapana. Minun ajatukseni suhteessa ylistykseen ja erilaisiin muihin pienempiin opillisiin aiheisiin ovat myös muuttuneet. Lisäksi olen mennyt naimisiin ja siirtynyt pois niistä, jotka ”kasvattivat minut” uskossa. Sen takia oli oikein ”lähteä” heistä ja olla uskollinen aviomiehelleni.

Huolimatta siitä, että en enää käy samassa seurakunnassa, minä silti pidän näitä ihmisiä rakkaina ystävinä ja yritän antaa heille kunnioituksen, joka sopii niihin, jotka ovat sijoittaneet aikaa, yritystä ja rukousta elämässäni. Olen ikuisesti velkaa heille heidän uhrauksestaan ja rakkaudestaan.

Samoin messiaanisinä juutalaisina me olemme eronneet synagogasta, sikäli kuin on vakaumuksemme, että yksi on noussut, joka on suurempi kuin Mooses ja että Jeshuassa Kuninkaamme ja Vapauttajamme on saapunut. Me emme enää ihmettele kuka hän on! Me olemme tulleet sen tähden jollekin asteelle, niihin, jotka ovat ”leirin ulkopuolella”, kantaen hänen nuhteitaan (vrt.Heb.13:13). Silti me myös halajamme päästä leirin *sisälle*, julistaen häntä niille, jotka yhä ovat pimeydessä: ”*Minä julistan sinua veljilleni, ylistän sinua seurakunnan keskellä*” (Psalmi 22:23) (vrt.Heb.2:12).

Siunatkoon Jumala meitä, kun pyrimme rakentamaan siltoja sinne, missä Messias voidaan ymmärtää ja ottaa vastaan sillä sisällöllä ja kehyksellä, joka on ymmärrettävää lihan veljillemme ja sisarillemme, yhtä hyvin kuin niille ympäri koko maailmassa.